

Sygn. akt II KK 199/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 lutego 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Waldemar Płóciennik (przewodniczący)

SSN Piotr Mirek

SSN Małgorzata Wąsek-Wiaderek (sprawozdawca)

Protokolant Anna Janczak

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Józefa Gemry,

w sprawie **R. W.**

skazanego z art. 148 § 1 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 20 lutego 2019 r.,

kasacji, wniesionej przez obrońcę skazanego

od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 4 grudnia 2017 r., sygn. akt II AKa [...]

utrzymującego w mocy wyrok Sądu Okręgowego w W.

z dnia 21 lipca 2017 r., sygn. akt XII K [...],

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje do ponownego
rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w [...] w postępowaniu
odwoławczym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 21 lipca 2017 r., sygn. akt XII K [...], Sąd Okręgowy w W. uznał R. W. za winnego tego, że w dniu 7 października 2016 r. w W., działając

w zamiarze ewentualnym pozbawienia życia, zadał W. K. kilkadziesiąt kopnięć oraz kilkanaście uderzeń rękoma, przede wszystkim w okolice głowy i tułowia, powodując obrażenia ciała, w tym obrażenia głowy i narządów wewnętrznych jamy brzusznej, prowadzące do wstrząsu urazowo-krwotocznego, w wyniku którego pokrzywdzony zmarł, tj. czynu z art. 148 § 1 k.k. i za to skazał go na karę 15 (piętnastu) lat pozbawienia wolności.

Apelację od tego wyroku wniósł obrońca oskarżonego, zaskarżając go w całości i zarzucając:

1. naruszenie art. 7 k.p.k. przez:

- a) dowolną ocenę dokumentacji fotograficznej i sprawozdania z zakresu badań zapisów wizualnych, z naruszeniem zasad prawidłowego rozumowania i wywiedzenie z zapisów monitoringu wadliwych wniosków, wbrew prawidłowej analizie obrazu, z której nie wynika bezspornie, kto popełnił przestępstwo zabójstwa,
- b) dowolną ocenę wyjaśnień oskarżonego, w zakresie w jakim sąd odmówił wiarygodności wyjaśnieniom oskarżonego, nie podając z jakimi innymi dowodami są one sprzeczne, oraz nie wskazał na czym polega brak logiki w przejściowych zanikach pamięci osoby pijanej, która godzinę po zdarzeniu posiadała we krwi 0,81 mg/l alkoholu i wypła co najmniej 400 ml wódki i jedno piwo,
- c) dowolną ocenę zeznań P. P. i wyjaśnień oskarżonego, w zakresie w jakim sąd wbrew zasadom logicznego rozumowania pominął możliwość ubrudzenia ubrania krwią w wyniku akcji ratowniczej oraz ubrudzenia się krwią w toku przekładania pokrzywdzonego w pozycję boczną ustaloną,
- d) dowolną ocenę zeznań świadka E. R., w zakresie w jakim zakwestionowała ona strój, w jakim oskarżony był tego dnia, a co za tym idzie nie można było ustalić tożsamości osoby widocznej na monitoringu, a sąd zamiast ustalić tą okoliczność starał się uzasadnić przyczynę odmiennych od ustalonych przez sąd twierdzeń,

2. naruszenie art. 167 k.p.k. w zw. z art. 193 § 1 k.p.k. przez zaniechanie dopuszczenia opinii biegłego antropologa w zakresie w jakim Sąd Okręgowy nie był w stanie określić, czy osoba widoczna na monitoringu to oskarżony i czy

rysy twarzy oskarżonego odpowiadają rozmazanemu wizerunkowi osoby zarejestrowanej przez monitoring miejski,

3. naruszenie art. 7 k.p.k. w zw. z art. 193 § 1 k.p.k. w zw. z art. 196 § 3 k.p.k. przez dowolną ocenę dowodu z opinii biegłych psychiatrów i psycholog i przyznanie jej statusu wiarygodnej pomimo, że biegli założyli, że zachowanie oskarżonego jest przyjętą linią obrony, podczas gdy biegli mieli ocenić stan psychiczny oskarżonego, a nie wiarygodność jego wyjaśnień, co sygnalizuje, iż byli oni nastawieni stronniczo do oskarżonego i badając jego stan psychiczny zmierzali do udowodnienia jego sprawstwa.

Autor apelacji w konsekwencji zarzucił:

4. błąd w ustaleniach faktycznych w zakresie ustalenia, że oskarżony wypełnił znamiona przestępstwa zabójstwa i to on zadał obrażenia pokrzywdzonemu.

Ponadto, z ostrożności procesowej, mając na względzie zabezpieczenie interesu oskarżonego, obrońca zarzucił także:

5. naruszenie art. 148 § 1 k.k. przez niewłaściwe zastosowanie i uznanie, że zachowanie sprawcy wypełnia znamiona przestępstwa zabójstwa, podczas gdy przyjmując dopuszczenie się czynu przez oskarżonego, można mu przypisać jedynie popełnienie przestępstwa spowodowania ciężkiego uszczerbku na zdrowiu ze skutkiem śmiertelnym.

6. naruszenie art. 7 k.p.k. przez:

- a) dowolną ocenę zeznań Ł. T. w zakresie w jakim Sąd pominął przy wymiarze kary udział oskarżonego w akcji ratunkowej, w tym np. doprowadzenie policji na miejsce zdarzenia,

- b) dowolną ocenę zeznań P. P. i pominięcie, że oskarżony częściowo prowadził resuscytację, ułożył pokrzywdzonego w pozycji bocznej ustalonej, oskarżony kupował nawet napoje świadkowi aby pomóc ratownikowi w trakcie wysiłku fizycznego,

- c) dowolną ocenę opinii biegłego W. S., ocenę wbrew zasadom logiki i doświadczenia życiowego w zakresie wywiedzenia z charakteru uderzeń zadawanych pokrzywdzonemu zamiaru zabicia pokrzywdzonego, a nie jedynie spowodowania ciężkiego uszczerbku na zdrowiu.

7. niewspółmierność kary ze względu na pominięcie przy wymiarze kary

okoliczności, iż sprawca działał ratując życie pokrzywdzonego, pomagając przy akcji ratunkowej.

Podnosząc powyższe zarzuty skarżący wniósł o:

1. zmianę zaskarżonego wyroku i uniewinnienie oskarżonego od zarzucanego mu przestępstwa zabójstwa,
względnie
2. uchylenie wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania ze względu na konieczność ponownego przeprowadzenia dowodów z opinii biegłych na okoliczność stanu psychicznego skazanego oraz opinii biegłego antropologa,
względnie
3. zmianę kwalifikacji prawnej i opisu czynu poprzez przypisanie oskarżonemu przestępstwa spowodowania ciężkiego uszczerbku na zdrowiu i wymierzenie oskarżonemu kary w dolnych granicach ustawowego zagrożenia ze względu na działania oskarżonego zmierzające do uratowania życia pokrzywdzonego.

Wyrokiem z dnia 4 grudnia 2017 r., sygn. akt II AKa [...], Sąd Apelacyjny w [...] utrzymał w mocy zaskarżone orzeczenie.

Kasację od tego wyroku, na korzyść skazanego, wniósł jego obrońca, zarzucając w niej:

1. „rażące naruszenie art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 7 k.p.k. poprzez zaniechanie- rozważenia zarzutu naruszenia zasady swobodnej oceny dowodów w zakresie dowolnych wniosków dotyczących dokumentacji fotograficznej, sprawozdania z badań zapisów wizualnych oraz zapisów monitoringu, wyjaśnień oskarżonego, zeznań P. P. i wyjaśnień oskarżonego, w zakresie w jakim sąd wbrew zasadom logicznego rozumowania pominął możliwość ubrudzenia ubrania krwią w wyniku akcji ratowniczej oraz ubrudzenia się krwią w toku przekładania pokrzywdzonego w pozycję boczną ustaloną, zeznań świadka E. R., w zakresie w jakim zakwestionowała ona strój, w jakim oskarżony był tego dnia, a co za tym idzie nie można było ustalić tożsamości osoby widocznej na monitoringu.
2. rażące naruszenie art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 167 k.p.k. poprzez zaniechanie rozważenia zarzutu pominięcia obowiązku przeprowadzenia dowodu z opinii biegłego antropologa w zakresie w jakim Sąd Okręgowy w W. nie był

w stanie określić, czy osoba widoczna na monitoringu to oskarżony i czy rysy twarzy oskarżonego odpowiadają rozmazanemu wizerunkowi z zapisu.

3. rażące naruszenie art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 7 k.p.k. w zw. z art. 193 § 1 k.p.k. w zw. z art. 196 § 3 k.p.k. poprzez zaniechanie rozważenia zarzutu dowolnej oceny dowodu z opinii biegłych psychiatrów i psycholog i przyznanie opinii statusu wiarygodnej pomimo, że biegli założyli, że zachowanie oskarżonego jest przyjętą linią obrony, podczas gdy biegli mieli ocenić stan psychiczny oskarżonego, a nie wiarygodność jego wyjaśnień.”

Podnosząc te zarzuty obrońca skazanego wniósł o uwzględnienie kasacji i uchylenie zaskarżonego wyroku w całości.

W odpowiedzi na kasację Prokurator Prokuratury Regionalnej w [...] wniósł o jej oddalenie jako bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest zasadna, wobec czego w następstwie jej uwzględnienia konieczne było uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu w [...] do ponownego rozpoznania.

W polskim systemie prawnym obowiązuje konstytucyjna zasada dwuinstancyjności (art. 176 ust. 1 Konstytucji RP), co oznacza, że oskarżony ma prawo do rzetelnej kontroli odwoławczej wyroku wydanego przez sąd pierwszej instancji (art. 78 Konstytucji). Prawo do odwołania się od wyroku wynika też z wiążących Polskę umów międzynarodowych (art. 2 Protokołu nr 7 do Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności; Dz. U. z 2003 r., nr 42, poz. 364), a obowiązek rzetelnego rozpoznania sprawy przez sąd odwoławczy jest wywodzony z art. 6 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (Dz. U. z 1993 r., nr 61, poz. 284, ze zm.).

Ustawodawca precyzyjnie wskazał, jakie wymogi musi spełniać rzetelna kontrola odwoławcza, nakładając na sąd rozpoznający apelację od wyroku obowiązek „rozważenia wszystkich wniosków i zarzutów wskazanych w środku odwoławczym” (art. 433 § 2 k.p.k.). Sąd Najwyższy w swoim orzecznictwie wielokrotnie podkreślał, że przepis art. 433 § 2 k.p.k. ma charakter bezwzględny i nakazuje sądowi odwoławczemu rozważenie wszystkich wniosków i zarzutów

zawartych w środku odwoławczym, zaś pominięcie niektórych z nich, czy też odniesienie się do nich jedynie ogólnikowe, bez podania konkretnych i rzeczowych argumentów, dla których nie zostały uwzględnione, stanowi naruszenie art. 433 § 2 i art. 457 § 3 k.p.k. (por. m.in. następujące wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 28 marca 2018 r., IV KK 358/17; z dnia 12 marca 2018 r., II KK 382/17, z dnia 13 grudnia 2017 r., II KK 304/17, orzeczenia dostępne w bazie orzeczeń SN „Supremus”).

To czy i w jaki sposób sąd odwoławczy rozważył zasadność zarzutów i wniosków zawartych w apelacji powinno wynikać z uzasadnienia wyroku tego sądu. Nie sposób bowiem uznać, że samo stwierdzenie w wyroku sądu odwoławczego, iż utrzymuje wyrok w mocy „po rozpoznaniu sprawy” świadczy o rzetelnym rozpoznaniu apelacji. Z tego też powodu rzetelna kontrola odwoławcza powinna znaleźć swe prawidłowe odzwierciedlenie w pisemnym uzasadnieniu wyroku sądu odwoławczego, jak tego wymaga art. 457 § 3 k.p.k. W razie braku zrelacjonowania w uzasadnieniu, czym kierował się sąd wydając wyrok i dlaczego zarzuty i wnioski apelacji uznał za zasadne albo niezasadne, nie jest możliwe stwierdzenie przez Sąd Najwyższy rozpoznający kasację, że kontrola odwoławcza przebiegała prawidłowo, czyniąc zadość wymogom art. 433 § 2 k.p.k. (por. m.in.: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 grudnia 2018 r., IV KK 423/17, „Supremus”).

Przenosząc te ogólne uwagi na grunt rozpoznawanej sprawy Sąd Najwyższy stwierdza, że Sąd Apelacyjny w [...] dopuścił się rażącego naruszenia art. 433 § 2 k.p.k., bowiem z siedmiu przytoczonych w pierwszej części uzasadnienia zarzutów podniesionych w apelacji obrońcy oskarżonego, rzetelnie rozpoznał tylko jeden, mianowicie sformułowany w punkcie 7 apelacji zarzut rażącej niewspółmierności kary. Sąd Apelacyjny odniósł się też lakonicznie do zarzutu dotyczącego nieprawidłowej oceny dowodu z wyjaśnień oskarżonego. Wszystkie pozostałe zarzuty zostały uznane za „sprzeczne i wykluczające się”, „pozorne”, „askuracyjne” i „polemiczne”, wobec czego, zdaniem Sądu Apelacyjnego, nie zasługują na uwzględnienie. Sąd Odwoławczy wywnioskował też, że skoro skarżący podniósł zarzut rażącej niewspółmierności kary, to w istocie nie kwestionuje prawidłowości przeprowadzonego w pierwszej instancji postępowania dowodowego, ustaleń faktycznych oraz przyjętej kwalifikacji prawnej.

Treść apelacji dowodzi tezy przeciwnej. Obrońca oskarżonego zarzut niewspółmierności kary podniósł jedynie z tzw. ostrożności procesowej, zaś kwestionuje w niej również sposób przeprowadzenia dowodów i ustalenia faktyczne. Rzetelne rozpoznanie apelacji nie może polegać na pouczeniu odwołującego się, że formułuje wykluczające się zarzuty, ale na wykazaniu ich zasadności lub bezzasadności.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy uznał, że podniesione w kasacji zarzuty są zasadne. Sąd Apelacyjny w [...] rzeczywiście zaniechał rozważenia zawartych w apelacji zarzutów odnoszących się do naruszenia przez sąd pierwszej instancji zasady swobodnej oceny dowodów, nie rozważył też zarzutu nieprzeprowadzenia dowodu z opinii biegłego antropologa oraz zarzutu odnoszącego się do dowodu z opinii biegłych psychiatrów i psychologa. Wskazane naruszenia art. 433 § 2 k.p.k. mogły mieć istotny wpływ na treść orzeczenia, wobec czego kasacja została uznana za zasadną.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Odwoławczy postąpi zgodnie z wymogami art. 433 § 2 i art. 457 § 3 k.p.k.